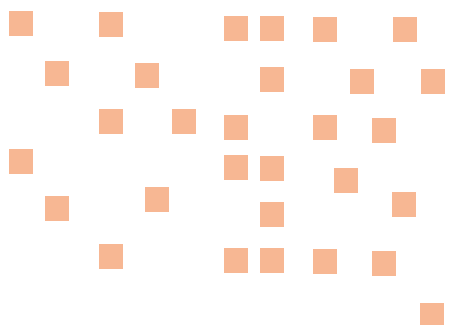

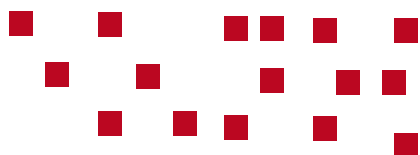
KAMERUN

**SYTUACJA
BEZPIECZEŃSTWA**

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia dla
ludności cywilnej.**

**DPU-WIKP-424/358/2023
01.09.2023**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Kamerunie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 30 mln

Skład etniczny: Bamileke-Bamu 24,3%, Beti/Bassa, Mbam 21,6%, Biu-Mandara 14,6%, Arab-Choa/Hausa/Kanuri 11%, Adamawa-Ubangi 9,8%, Tikar 7,7%, Kako, Meka/Pigmeje 3,3%, Cotier/Ngoe/Oroko 2,7%, południowo-zachodni Bantu 0,7% ^[1]

Skład religijny: chrześcijanie 70,7% (w tym katolicy 38,3%, protestanci 25,5%, chrześcijanie innych odłamów 6,9%), islam 24,4%, animiści 2,2%, niewierzący 2,2%. ^[2]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Kamerun jest republiką prezydencką. Kraj powstał w 1961 r. w wyniku połączenia dwóch kolonii – brytyjskiej i francuskiej. Początkowo obie części tworzyły federację, jednak już w 1972 r. została ona przekształcona w państwo unitarne. ^[3]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Administracyjnie Kamerun podzielony jest na 10 prowincji: Adamawa (Adamaoua), Centre, East (Est), Far North (Extreme-Nord), Littoral, North (Nord), West (Ouest), South (Sud), North-West (Nord-Ouest), South-West (Sud-Ouest). Językiem urzędowym w Kamerunie jest francuski, używany w 8 prowincjach oraz angielski, używany w dwóch prowincjach zachodnich (North-West, South-West), zwanych czasem Kamerunem Południowym. ^[4]

Prowincje dzielą się na okręgi.

¹ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

² CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

³ BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>

⁴ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

Mapa. Podział administracyjny Kamerunu. [5]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Głową państwa jest prezydent wybierany w wyborach powszechnych na 7-letnią kadencję. Prezydent posiada szerokie uprawnienia – może zatwierdzać i wetować ustawy, bez konsultacji z parlamentem powoływać i odwoływać członków rządu, sędziów, szefów przedsiębiorstw państwowych i urzędów centralnych. Po dwudziestu latach represyjnych rządów prezydenta Ahmadou Ahidjo, który objął to

⁵ Mapa administracyjna Kamerunu, <http://www.vidiani.com/large-detailed-administrative-map-of-cameroon-with-all-roads-cities-and-airports/>

stanowisko wkrótce po uzyskaniu przez Kamerun niepodległości, w listopadzie 1982 r. zastąpił go były premier Paul Biya, który sprawuje tę funkcję do chwili obecnej. W 1992 r. Biya zezwolił na organizację pierwszych wielopartyjnych wyborów parlamentarnych oraz wyborów prezydenckich i te wybory wygrał. ^[6]

Ostatnie wybory odbyły się 7 października 2018 r. Zwyciężył w nich po raz kolejny Biya zdobywając 71,3% głosów. Kolejne wybory prezydenckie zapowiedziane są na październik 2025 r. ^[7]

Rząd i premier. Na czele rządu stoi premier mianowany przez prezydenta. Od stycznia 2019 r. funkcję tę pełni Joseph Dion Ngute. Jego zastępcą jest Amadou Ali. ^[8]

Parlament i wybory parlamentarne. W Kamerunie od 1992 r. funkcjonuje system wielopartyjny. Chociaż w kraju istnieje około 330 zarejestrowanych partii politycznych, ^[9] w praktyce jedyną liczącą się siłą jest Kameruński Ruch Ludowo-Demokratyczny (ang.: Cameroon People's Democratic Movement, CPDM; fr.: Rassemblement démocratique du Peuple Camerounais, RDPC), który pozostaje u władzy od momentu powstania w 1985 r. Największą partią opozycyjną jest Front Socjaldemokratyczny (Social Democratic Front, SDF), który jako jedyna partia opozycyjna ma zasięg ogólnokrajowy. Pozostałe partie opozycyjne są tworzone przede wszystkim w oparciu o kryterium przynależności etnicznej i mają niewielu członków. Kilku politycznych rywali Paula Biyi przebywa w więzieniu pod zarzutem korupcji. ^[10]

SYSTEM PRAWNY

Kameruńskie prawo ma charakter hybrydowy i jest połączeniem brytyjskiego prawa precedensowego oraz francuskiego prawa cywilnego, przy czym brytyjskie prawo jest stosowane w regionach anglofońskich, natomiast francuskie – we frankofońskich. Obecnie trwa proces ujednolicania systemu i wprowadzania prawa unitarnego opartego o francuskie prawo cywilne. Oba systemy współistnieją z prawem zwyczajowym, które może być stosowane, o ile tradycyjne zasady nie stoją w sprzeczności ze sprawiedliwością, równością i zdrowym rozsądkiem. ^[11]

⁶ BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>

⁷ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

⁸ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

⁹ US Department of State, 2021 Country Reports on Human Rights Practices - Cameroon, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071166.html>

¹⁰ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

¹¹ Sunulex.Africa, The Cameroonian legal system, <https://sunulex.africa/en/thecameroonianlegalsystem/>

KARA ŚMIERCI

Kameruńskie prawo przewiduje karę śmierci i bywa ona orzekana. W okresie objętym ostatnim raportem Amnesty International (w 2021 r.) wydane zostały co najmniej 4 wyroki skazujące na śmierć.^[12]

Karą śmierci objęte są takie przestępstwa jak morderstwo z premedytacją, morderstwo dziecka do 15. r.ż., morderstwo ascendentów (wstępnych), kradzież z napadem, którego rezultatem była śmierć lub poważne uszkodzenie ciała, porwanie osoby poniżej 21. r.ż., które spowodowało śmierć tej osoby, akty terrorystyczne w samolocie lub na lotnisku, których skutkiem była śmierć, zdrada, szpiegostwo, napaść na urzędnika państwowego z zamiarem zabicia.^[13]

Każdy wyrok śmierci powinien być przedstawiony prezydentowi, który podejmuje decyzję w sprawie złagodzenia kary. Kara śmierci może być wykonana tylko wówczas, gdy prezydent nie zdecydował się na jej złagodzenie.^[14]

Choć władze Kamerunu nie podpisały moratorium na wykonywanie kary śmierci, w praktyce egzekucje nie są wykonywane. Ostatnia egzekucja miała miejsce w Kamerunie w 1997 r.^[15]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Kamerun nie jest zaangażowany w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny. Boryka się jednak z licznymi konfliktami natury wewnętrznej.

Północ kraju. Rebelia islamistyczna. W ostatnich latach najpoważniejszym problemem w dziedzinie bezpieczeństwa w Kamerunie są działania bojówek islamskich mających powiązania z nigeryjską organizacją **Boko Haram** i **Państwem Islamskim**. Boko Haram prowadziło działania w północnych częściach kraju, w prowincji Far North i Adamaoua. W 2014 r. prezydent Biya wysłał oddziały wojska na pogranicze z Nigerią, wydając organizacji wojnę. Przystąpił do utworzonej pod egidą Unii Afrykańskiej koalicji wojskowej przeciwko Boko Haram, a we wrześniu 2018 r. ogłosił zwycięstwo nad Boko Haram w Kamerunie.^[16] Konflikt ma obecnie

¹² Amnesty International, Death sentences and executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>

¹³ Cornell Law School on the Death Penalty Worldwide, Republic of Cameroon (Cameroon), 25.03.2021, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/>

¹⁴ Loi No 2016/007 du 12 juillet 2016 portant code penal, <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/420195>

¹⁵ Cornell Law School on the Death Penalty Worldwide, Republic of Cameroon (Cameroon), 25.03.2021, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/>

¹⁶ US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>

mniej zasięg, władzom udało się wzmocnić patrole, a część bojowników zdała broń.^[17]

Niemniej jednak w pierwszych miesiącach 2022 r. liczba aktów przemocy popełnianych przez Boko Haram oraz zachodnioafrykański odłam Państwa Islamskiego (ataki na wioski, grabienie i niszczenie domów i kościołów, ataki na pasterzy i kradzież ich stad, ataki na podróżujących, a także ataki na placówki kameruńskich sił bezpieczeństwa) ponownie wzrosła, co spowodowało kolejne potężne fale przesiedleń ludności. Władze nie dotrzymały obietnic związanych ze wsparciem dla bojowników obu organizacji, którzy złożą broń i zrezygnują z działalności zbrojnej.^[18] W obecnej chwili **Prowincja Far-North** jest najbardziej niebezpiecznym regionem w Kamerunie.^[19]

Prowincje zachodnie – bunt ludności anglofońskiej. Od 2016 r. w anglojęzycznych prowincjach **North-West** i **South-West** wzrosły zadawnione napięcia między ludnością anglofońską a frankofońskimi władzami centralnymi. Anglofońscy mieszkańcy regionu zaczęli głośno protestować przeciwko marginalizacji i spychaniu znaczenia języka angielskiego na drugi plan. W 2017 r. separatyści rozpoczęli walkę o niepodległość regionów anglofońskich Kamerunu, ogłaszając je „Federalną Republiką Ambazonii”.^[20] W odwecie, na jesieni 2017 r. wojsko i policja przeprowadziły brutalną akcję pacyfikacyjną w departamencie Manyu (w prowincji South-West), skąd pochodzą liderzy samowwłażdej republiki. Wiele wsi w regionie zostało zaatakowanych i doszczętnie spalonych, a ludność opuściła te strony. Podczas swoich działań, służby bezpieczeństwa dokonywały pozaprawnych egzekucji, ostrzeliwały uciekających cywilów.^[21] Aby stawić czoło rebelii, prezydent przesunął do zachodnich prowincji znaczną część sił, które wcześniej walczyły z Boko Haram na północy (co sprawiło, że tamten region stał się bardziej narażony na ataki terrorystyczne). Obie strony konfliktu są oskarżane o łamanie praw człowieka. W starciach między wojskiem a separatystami ofiarami padają cywile, a partyzanckie walki pociągają za sobą poważne zniszczenia całych wsi, co powoduje ucieczki tysięcy ludzi, którzy zmuszeni są szukać schronienia w innych regionach.^[22] Jednocześnie oprócz działań separatystów, nasilają się konflikty o ziemię z pasterzami Fulani, które dodatkowo destabilizują sytuację, zwłaszcza w prowincji North West.^[23]

Kilkakrotnie podejmowano próby wynegocjowania zakończenia konfliktu. W 2019 r. Szwajcaria podjęła się roli mediatora w rozmowach między władzami centralnymi a przedstawicielami Ambazonii. Kolejne próby rozmów podjęto pod presją

¹⁷ Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>

¹⁸ Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>

¹⁹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁰ US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>

²¹ Reuters, We are in a war - Cameroon unrest confronted by army offensive, 08.02.2018, <https://www.reuters.com/article/us-cameroon-separatists-exclusive/exclusive-we-are-in-a-war-cameroon-unrest-confronted-by-army-offensive-idUSKBN1FS1Y8>

²² Internal Displacement Monitoring Center, Out of sight: Cameroon's downward spiral of violence and displacement, 22.03.2021, <https://www.internal-displacement.org/media-centres/out-of-sight-camerouns-downward-spiral-of-violence-and-displacement>

²³ Amnesty International, With or against us: People of the North-West region of Cameroon caught between the army, armed separatists and militias [AFR 17/6838/2023], 07.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094320/AFR1768382023ENGLISH.pdf>

społeczności międzynarodowej w lipcu 2020 r. Również te rozmowy zakończyły się fiaskiem (głównie ze względu na podziały w szeregach separatystów).^[24]

W 2022 r. były podejmowane kolejne próby rozmów. W sierpniu władze zwołały w Yaounde Komitet ds. Dialogu Narodowego, a we wrześniu odbyła się zdalna konferencja, w której udział wzięli przedstawiciele grup z diaspory. Nadal jednak nie udało się zgromadzić przy stole rozmów wszystkich kluczowych uczestników konfliktu.^[25]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji o obowiązujących przepisach wyjątkowych.

WPŁYW KONFLIKTU NA SYTUACJĘ LUDNOŚCI CYWILNEJ

Jak wynika z danych ACLED, w okresie od 01.01.2022 do 31.12.2022 r., w 400 incydentach bezpieczeństwa z udziałem cywilów zginęły co najmniej 443 osoby, natomiast od początku 2023 r. (do 27.07.włącznie) w 273 incydentach śmierć poniosło 273 cywilów.^[26]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

OFIARY DZIAŁAŃ WOJENNYCH

ACLED nie przytacza żadnych informacji o cywilnych ofiarach regularnych działań wojennych (za okres od 01.01.2022 r. do 27.07.2023 r.).^[27]

OFIARY DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH

Na zachodzie i północy kraju działają separatystyczne lub ekstremistyczne grupy zbrojne, a celem ich ataków bywają nie tylko kameruńskie siły bezpieczeństwa, lecz również obiekty i ludność cywilna. Sytuacje takie mają miejsce przede wszystkim w prowincjach **North-West** i **South-West** (ataki ze strony separatystów) oraz **Far North** (przemoc ze strony Boko Haram i komórek Państwa Islamskiego).^[28]

W prowincji Far North w ciągu 2022 r. 183 cywilów poniosło śmierć wskutek działalności ekstremistów, natomiast do końca lipca 2023 r. zarejestrowano 143 ofiary śmiertelne. Zdarza się, że Boko Haram i Państwo Islamskie napada na wioski, zabija rolników i rybaków, rabuje dobytek i pali domy. Napady te jednak obecnie nie

²⁴ US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>

²⁵ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>

²⁶ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁷ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

²⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

mają masowej skali. Zdarzają się głównie na terenach przygranicznych z Nigerią, w okolicach miejscowości Assighassia, Moro i Kolofata.^[29]

Z kolei w obu anglofońskich prowincjach było 226 cywilnych ofiar w 2022 r. oraz 107 cywilnych ofiar do końca lipca 2023 r., przy czym gorsza sytuacja panuje w prowincji North-West. W ciągu ostatniego roku separatyści atakowali placówki zdrowia, szkoły i kościoły, a także osoby, które nie przestrzegają strajków i lockdownów ogłaszanych przez separatystów, zwanych „ghost towns”, kiedy wszystkie firmy i instytucje muszą być zamknięte.^[30]

8 czerwca 2022 r. separatyści zaatakowali szpital okręgowy w Mamfe (South-West), a 45 pacjentów musiało zostać ewakuowanych. 16 września 2022 r. separatyści uprowadzili 8 cywilów w Nchang (South-West). Spalili miejscowy kościół i zażądali 90 tys. USD za zwolnienie zakładników (zostali oni zwolnieni pod koniec października). W dniach 25-26 czerwca 2022 r. śmierć poniosło 32 cywilów w dwóch atakach w okręgu Akwaya (South-West), gdy nielegalne grupy zbrojne zaatakowały uczestników uroczystości pogrzebowych oraz spaliły lokalny ośrodek zdrowia.^[31]

OFIARY DZIAŁAŃ ODWETOWYCH

Ludność cywilna regularnie pada ofiarą działań sił bezpieczeństwa wymierzonych w członków nielegalnych ugrupowań zbrojnych, szczególnie w prowincjach North-West i South-West. Na przykład we wsi Missong w prowincji North-West siły bezpieczeństwa zabiły 1 czerwca 2022 r. 9 cywilów. Żołnierze poszukiwali ukrywającego się mieszkańca wioski, a jego towarzysze odmówili udzielenia informacji i współpracy, w odpowiedzi na co 9 osób zostało zabitych. 12 czerwca wojsko zaatakowało bar w Bamali (w prowincji North-West) uderzając w domniemanego dowódcę separatystów. W ataku zginęły 3 osoby, w tym 1 cywil. 1 maja 2023 r. w okolicach Buea, w ataku odwetowym na cywili zginęło 6 osób, natomiast 14 lipca 2023 r. wojsko zabiło 5 studentów w Bamendzie. Powód ataku jest nieznany.^[32]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Celem ataków separatystów w prowincjach South-West i North-West nierzadko padają szkoły i placówki ochrony zdrowia. Separatyści od 2017 r. wprowadzili bojkot państwowych placówek edukacyjnych i usiłują – atakami na szkoły i nauczycieli – wymusić jego przestrzeganie.^[33] Jak wynika z informacji OCHA, w roku szkolnym 2022/2023 funkcjonuje tam tylko 46% szkół (i tylko 56% dzieci w wieku szkolnym ma możliwość pobierania w nich nauki). Separatyści grożą szkołom państwowym i uczącym w nich nauczycielom, wyrażając sprzeciw wobec edukacji uosabiającej odrzucane przez nich państwo. W pierwszej połowie września separatyści narzucili w regionach South-West i North-West 10-dniowy lockdown, chcąc przeszkodzić oficjalnemu rozpoczęciu roku szkolnego. Nauczyciele i uczniowie coraz częściej

²⁹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁰ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³¹ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>

³² ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³³ Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>

padają ofiarami porwań. Ponadto obie strony konfliktu w dwóch zachodnich prowincjach dopuszczają się ataków na placówki zdrowotne, oskarżając ich personel o wspieranie strony przeciwnej. ^[34]

Celem ataków padają również miejsca kultu (jak choćby wspomniany wyżej atak na kościół w Nchang, South-West). Przy okazji ataków na wioski nierzadko niszczone są i palone domy i prywatne zabudowania. ^[35]

OCHA świadcząca pomoc humanitarną w regionach South-West i North-West udziela pomocy żywnościowej i wsparcia rolniczego, przy czym jej pomoc dociera do 64% osób spośród społeczności potrzebujących wsparcia. ^[36]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

W Kamerunie istnieje zagrożenie terroryzmem, szczególnie w prowincjach Far North, North-West i South-West. W lutym 2023 r. separatyści ambazońscy dwukrotnie zdetonowali ładunki wybuchowe: raz w miejscowości Buea, a raz w Bamendzie. W ataku w Buea zginęła jedna osoba, a 19 zostało rannych. ^[37]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA

Poważnym zagrożeniem dla ludności cywilnej są porwania dla okupu, przy czym ich liczba wykazuje tendencję wzrostową. Szczególnym problemem jest to zjawisko w prowincji Far North, gdzie grupy przestępcze stosują je jako sposób zdobywania środków, lecz także w obu prowincjach rebelianckich North-West i South-West, gdzie często porwania dotyczą nauczycieli i uczniów. ACLED podaje, że od początku 2022 r. do końca lipca 2023 r. miały miejsce co najmniej 134 incydenty porwań. ^[38]

W Kamerunie zdarzają się także samosądy, kiedy miejscowa ludność przeprowadza egzekucje osób, które podejrzewa o działalność przestępczą, np. kradzież lub przynależność do nielegalnych organizacji zbrojnych. Rocznie notuje się około 30 ofiar tego typu zająć. ^[39]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W Kamerunie protesty i demonstracje mają sporadycznie miejsce, lecz na ogół mają pokojowy przebieg. W rzadkich przypadkach interweniuje policja lub wojsko. ^[40]

³⁴ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

³⁵ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁶ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

³⁷ Gov.uk, Foreign travel advice. Cameroon, 10.01.2023, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/cameroon>

³⁸ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

³⁹ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁴⁰ ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Grupy przestępcze, szczególnie na północy posługują się porwaniami jako metodą zdobywania środków finansowych. W regionach przygranicznych z Republiką Środkowoafrykańską, Czadem i Nigerią, w prowincjach Adamawa, North oraz Far North, rozwija się szybko przestępczość transgraniczna, w tym nielegalny przewóz broni i zasobów naturalnych, kwitnie również proceder kradzieży bydła. Przez granicę regularnie przedostają się grupy rebelianckie z Republiki Środkowoafrykańskiej, dopuszczając się porwań dla okupu. ^[41]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo zapewniają wolność przemieszczania się w obrębie kraju. Niemniej jednak policja i wojsko niejednokrotnie zatrzymują cywilów na posterunkach kontrolnych wzdłuż dróg w celu wymuszania haraczy. Wykorzystując drobne wykroczenia jako pretekst, policja, żandarmi i celnicy często wymuszają łapówki i nękać podróżnych na blokadach drogowych i punktach kontrolnych w miastach i na większości autostrad. Policja często zatrzymuje podróżnych w celu sprawdzenia dokumentów tożsamości, w tym dowodów osobistych, paszportów, zezwoleń na pobyt, rejestracji pojazdów i paragonów podatkowych, traktując to jako środek bezpieczeństwa i kontroli migracyjnej. Organizacje humanitarne informują o trudnościach w dostępie do niektórych obszarów, a w niektórych przypadkach całkowicie odmawia się im możliwości wjazdu. Kobiety bez opieki są często nęcane podczas samotnych podróży. Władze wprowadziły ograniczenia przepływu osób i towarów, w tym motocykli, zwłaszcza w North-West i South-West, powołując się na względy bezpieczeństwa. Również separatyści blokują przepływ osób i towarów we wspomnianych regionach, niekiedy w sposób zamierzony, by zastraszyć miejscową ludność. Separatyści ogłaszali strajki i lokalne lockdowny, żądając by przedsiębiorcy zamknęli swoje firmy, a mieszkańcy pozostali w domach. Przestępstwa, w tym porwania dla okupu, napady z bronią w rękę, napady i kradzieże samochodów, były głównymi przeszkodami w ruchu wewnątrz kraju w trzech północnych prowincjach i części prowincji East. ^[42]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Kamerun jest silnie zurbanizowanym krajem, a prawie 60% jego populacji stanowią mieszkańcy miast. Współczynnik urbanizacji sięga 3,43% rocznie. ^[43] ONZ szacuje, że do 2050 r. 70% Kameruńczyków będzie mieszkało w miastach. Duala jest pod tym względem najbardziej konkurencyjna, oferując zatrudnienie w kilkudziesięciu różnych

⁴¹ UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>

⁴² US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Cameroon, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089132.html>

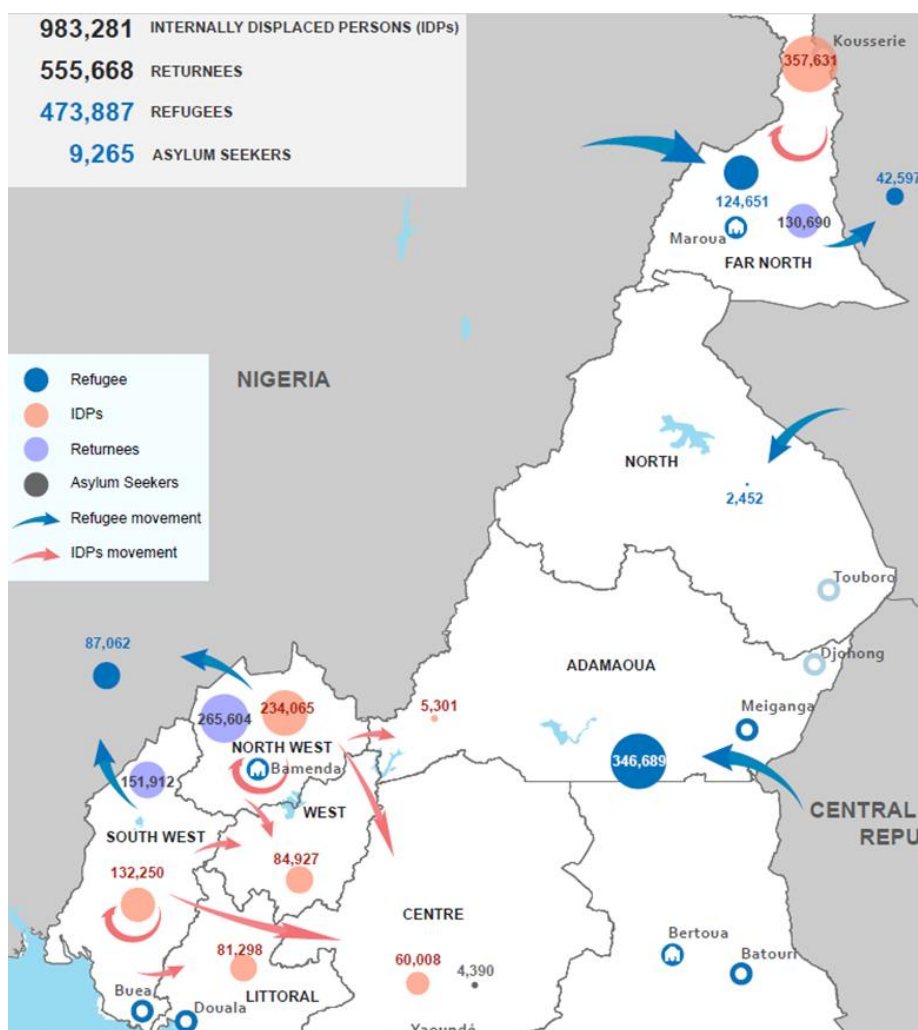
⁴³ CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>

branżach, podczas gdy miasta takie jak Yaounde, Bafoussam, Ngaoundere, Maroua, Bamenda i Kumba oferują nieco węższy wachlarz możliwości. [44]

W stolicy kraju – Yaounde zamieszkują przedstawiciele niemal wszystkich grup etnicznych Kamerunu, jakkolwiek większość stanowią tam francuskojęzyczni Ewondo i inne plemiona tradycyjnie mieszkające w okolicy. [45]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W dotkniętych konfliktami regionach Kamerunu takich jak Far North, North-West i South-West obserwuje się znaczne przemieszczenia ludności. Odbývają się one zarówno przez granice kraju, jak i wewnątrz kraju, pomiędzy poszczególnymi regionami (por. mapa poniżej).

Mapa. Ruchy uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych w obrębie Kamerunu oraz do/z państw sąsiednich. [46]

⁴⁴ Migrant – Refugees, Country Profiles Cameroon, <https://migrants-refugees.va/country-profile/cameroon/>

⁴⁵ Cameroon Today, An Overview of Yaounde, Cameroon, Africa, <https://www.cameroon-today.com/yaounde-cameroon.html>

⁴⁶ UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf

Zgodnie z danymi UNHCR, w czerwcu 2023 r. w Kamerunie było ponad 1 mln osób wewnętrznie przesiedlonych, z czego 427 tys. w prowincji Far North, 233,5 w prowincji North-West, a 141 tys. w prowincji South-West. Prawie 114 tys. uciekinierów z obu ww. zachodnich prowincji przebywało w prowincji West, a prawie 80 tys. – w prowincji Littoral. Około 63 tys. przesiedleńców z North-West i South-West szukało schronienia w prowincji Centre. Ruchy uciekinierów wewnętrznych odbywają się w obu kierunkach, a znaczne grupy powracają do opuszczonych wcześniej przez siebie regionów (niekoniecznie do swoich domów). I tak w North-West jest 280 tys. osób, które powróciły po ucieczce, natomiast w South-West jest niemal 160 tys. takich osób. Sytuacja jest płynna, a lokalne wybuchy przemocy powodują kolejne fale przesiedleń. Jednocześnie w Kamerunie przebywa ponad 470 tys. uchodźców z krajów ościennych.^[47]

Jak informowała w 2022 r. OCHA, świadcząca poprzez organizacje partnerskie pomoc humanitarną w regionach South-West i North-West, wsparcie trafia tylko do 64% spośród zdefiniowanej przez organizację grupy docelowej.^[48]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Jak podaje UNHCR, w czerwcu 2023 r. w sąsiedniej Nigerii (przede wszystkim w stanie Cross River) było ponad 86 tys. kameruńskich uchodźców, którzy uciekli przed przemocą z prowincji North-West oraz South-West.^[49]

PODSUMOWANIE

Kamerun jest republiką prezydencką, rządzoną autorytarnie od 1982 r. przez prezydenta Paula Biyę.

Kraj nie jest zaangażowany w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny. Boryka się jednak z licznymi konfliktami wewnętrznymi. Na północy kraju w prowincji Far North działają ekstremistyczne islamskie bojówki Boko Haram oraz zachodnioafrykański odłam Państwa Islamskiego. Ekstremistyczne organizacje dokonują ataków nie tylko na państwowe siły bezpieczeństwa, lecz biorą na cel również ludność cywilną, atakując wioski i ich mieszkańców.

Od 2017 r. trwa również rebelia w prowincjach anglofońskich North-West oraz South-West. Separatyści prowadzą partyzancką walkę z państwowymi siłami bezpieczeństwa, ale ofiarami starć pada również ludność cywilna. Ludność cywilna jest także ofiarą akcji odwetowych służb bezpieczeństwa, które oskarżają ją o współpracę z rebeliantami. W regionie nasila się także konflikt o ziemię z nomadycznymi pasterzami Fulani.

Mieszkańcy objętych niepokojami prowincji mają możliwość ucieczki wewnętrznej. Ludność prowincji anglofońskich w sytuacji zagrożenia przemieszcza się zwykle do

⁴⁷ UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf

⁴⁸ OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>

⁴⁹ UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai_2023.pdf

innych prowincji Kamerunu, choć nie wszyscy się na to decydują – część pozostaje w regionie lub ucieka do sąsiedniej Nigerii. Rejestruje się również powroty. Natomiast ludność z prowincji północnych pozostaje w regionie lub szuka schronienia w krajach sąsiednich.

Uchodźcom dostarczana jest pomoc humanitarna, lecz bezpośrednio w strefach konfliktu jej dostępność jest ograniczona.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED, Dashboard. Cameroon, 01-01.2022-27-07.2023, <https://acleddata.com/dashboard/#!/dashboard>
2. Amnesty International, Death sentences and executions 2021, 24.05.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/5418/2022/en/>
3. Amnesty International, With or against us: People of the North-West region of Cameroon caught between the army, armed separatists and militias [AFR 17/6838/2023], 07.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2094320/AFR1768382023ENGLISH.pdf>
4. BBC, Cameroon Country Profile, 22.10.2018, <http://www.bbc.com/news/world-africa-13146029>
5. Cameroon Today, An Overview of Yaounde, Cameroon, Africa, <https://www.cameroon-today.com/yaounde-cameroon.html>
6. CIA, The World Factbook, Cameroon, 23.08.2023.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/cameroon/>
7. Cornell Law School on the Death Penalty Worldwide, Republic of Cameroon (Cameroon), 25.03.2021, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/>
8. Gov.uk, Foreign travel advice. Cameroon, 10.01.2023, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/cameroon>
9. Human Rights Watch, World Report 2023 – Cameroon, 12.01.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2085399.html>
10. Internal Displacement Monitoring Center, Out of sight: Cameroon's downward spiral of violence and displacement, 22.03.2021, <https://www.internal-displacement.org/media-centres/out-of-sight-camerouns-downward-spiral-of-violence-and-displacement>
11. Loi No 2016/007 du 12 juillet 2016 portant code penal, <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/420195>
12. Mapa administracyjna Kamerunu, <http://www.vidiani.com/large-detailed-administrative-map-of-cameroon-with-all-roads-cities-and-airports/>
13. Migrant – Refugees, Country Profiles Cameroon, <https://migrants-refugees.va/country-profile/cameroon/>
14. OCHA, Cameroon. Situation Report, 30.12.2022, <https://reports.unocha.org/en/country/cameroon/>
15. Reuters, We are in a war - Cameroon unrest confronted by army offensive, 08.02.2018, <https://www.reuters.com/article/us-cameroon-separatists-exclusive/exclusive-we-are-in-a-war-cameroon-unrest-confronted-by-army-offensive-idUSKBN1FS1Y8>
16. Sunulex.Africa, The Cameroonian legal system, <https://sunulex.africa/en/thecameroonianlegalsystem/>

17. UN High Commissioner for Refugees, Cameroon Multi Country Office; Refugees and Internally Displaced Persons; Figures available as of 31 May 2023, 8.6.2023, [https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai 2023.pdf](https://www.ecoi.net/en/file/local/2093070/Population+Movment+Mai+2023.pdf)
18. UN Security Council, The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa, 01.12.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2083862/N2271804.pdf>
19. US Committee for Refugees and Immigrants, Report on the current humanitarian and security-related situation (displacement; food and water security; humanitarian assistance; press freedom; education; terrorism; women and children; corruption; climate change; COVID-19), 08.2021, <https://refugees.org/wp-content/uploads/2021/08/USCRI-Backgrounder-Cameroon.pdf>
20. US Department of State, 2021 Country Reports on Human Rights Practices - Cameroon, 12.04.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2071166.html>
21. US Department of State, 2022 Country Report on Human Rights Practices: Cameroon, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089132.html>
22. Yakan, Mohamad Z, Almanac of African Peoples and Nations, Transaction Publishers, 1999, str. 37